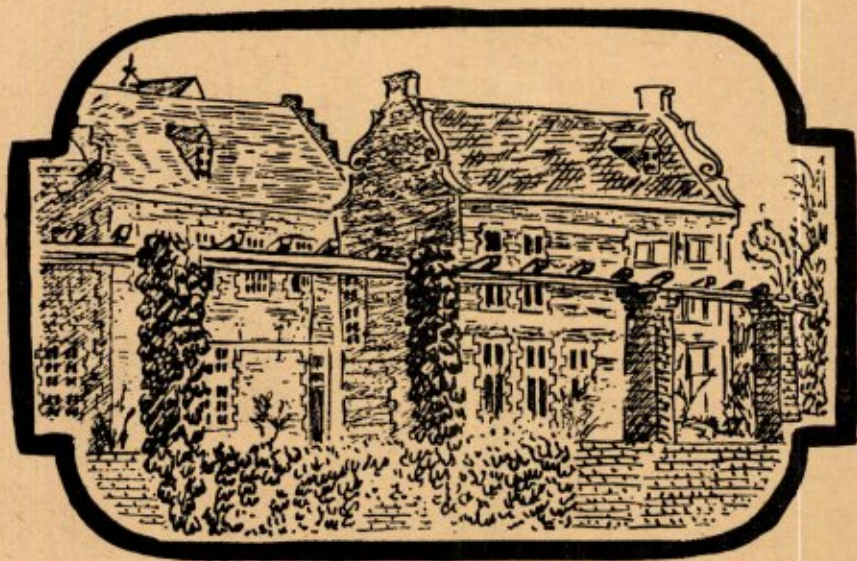

**NATUUR-
HISTORISCH
MAANDBLAD**

**ORGAAN VAN HET
NATUURHISTORISCH
GENOOTSCHAP IN LIMBURG**

IV

NATUURHISTORISCH MAANDBLAD.

Redactie: Rector Jos. Cremers, Huize Niethuysen, Wijnandsrade; R. Geurts, Echt; Mej. Dr. W. van de Geyn, Bonnefantan 5, Maastricht en C. Willemse, arts te Eygelshoven.

Alle correspondentie betreffende redactie en administratie te zenden aan Mej. Dr. W. van de Geyn, Natuurhistorisch Museum, Bosquetplein 7, Maastricht, tel. K. 4400, 4174.

Het Maandblad wordt aan alle leden van het Natuurhistorisch Genootschap in Limburg gratis toegezonden. Prijs voor niet-leden f 6.00 per jaar, afzonderlijke nummers voor niet-leden 50 cent, voor leden 30 cent. Auteursrechten voorbehouden.

NATUURHIST. GENOOTSCHAP IN LIMBURG.

Adres Voorzitter: Rector Jos. Cremers, Huize Niethuysen, Wijnandsrade, tel. K. 4447, 298.

Adres Secretaris: Drs. R. Kofman, Jekerweg 87 a, Maastricht.

Adres Penningmeester: Mr. G. van Spaendonck, Sint Lambertuslaan 54, Maastricht, tel. K. 4400, 3397.

Jaarl. Contributie Natuurhistorisch Genootschap ad f 3.50 te voldoen op postgiro 125366 t.n.v. Natuurhistorisch Genootschap, Maastricht.

INHOUD:

Aankondiging Maandvergaderingen. — Nieuwe leden. — De Natuur in. — Rector Jos. Cremers. F. C. August De Wever, arts, 14 Maart 1874—21 Maart 1947, p. 29. — Dr. W. Beijerinck. Het hoogste goed, p. 33. — Dr. Ir. A. W. Kloos Jr. In memoriam A. De Wever, p. 34. — Prof. Dr. J. Heimans. De Limburgse florist A. De Wever †, p. 34. — Joh. Jansen, Jan G. Sloff en Ir. J. L. van Soest. Bij het overlijden van A. De Wever te Nuth, p. 35. — W. J. Hendriks. In memoriam A. De Wever, p. 36. — Dr. Wilha. A. E. van de Geyn. Dr. A. De Wever, p. 37.

AANKONDIGING VAN DE MAANDVERGADERINGEN:

te Maastricht op Woensdag 2 Juli om 6 uur n.m.
in het Museum.

te Heerlen op Woensdag 9 Juli om 7 uur n.m.
in de R.K. H.B.S. voor jongens aan de
Akerstraat.

In Augustus geen vergaderingen.

VOOR DE JEUGDLEDEN.

Vergadering op Woensdagavond 9 Juli a.s. in het Natuurhistorisch Museum, Maastricht.

De heer P. N. H. Beljaars zal een voordracht houden over „Bijen”.

NIEUWE LEDEN.

Th. Adams, Maastrichterweg 7, Waubach.
L. P. A. H. Bollen, Cörversplein 4, Maastricht.
Drs. L. J. J. Evers, pr., Bisschoppelijk College, Roermond.
Mevr. Frankenthal, Haansberg 122, Brunssum.
Mej. Koos Franssen, Pr. Bernhardstraat 46, Kerkrade.
Th. Friedericy, Akerstraat 36, Heerlen.
G. Frohe, Hotel Frohe, Pey-Echt.
F. A. Haan, apotheker, Neerstraat 22, Roermond.
Mevr. A. Hendrickx-van Hout, Rijksweg Z., Echt.
N. J. Hendrix, Hoenderstraat A 27, Merkelbeek.
P. J. J. Hoogers, pr., Bisschoppelijk College, Roermond.
Mr. Dr. F. Houben, Gouverneur der Provincie Limburg,
Maastricht.

Feli Karmoen, Volksplein 23, Maastricht.
Katholieke Vereniging van Mijnbeambten, Afd. Cokesfabriek S. M. Maurits, Geleen.

Albert Lejeune, Breedestraat 21, Maastricht.

Ad. Meuwissen, Burgemeester, Echt.

Jac. Mulders, Markt, Echt.

H. Nierstrasz, Parkweg 40, Maastricht.

Mevr. L. Regout-Michiels van Kessenich,

Huize Kruisdonk, Meerssen.

Clara Stassen, St. Hubertuslaan 9, Maastricht.

A. J. Spierings, Staat 178, Nederweert.

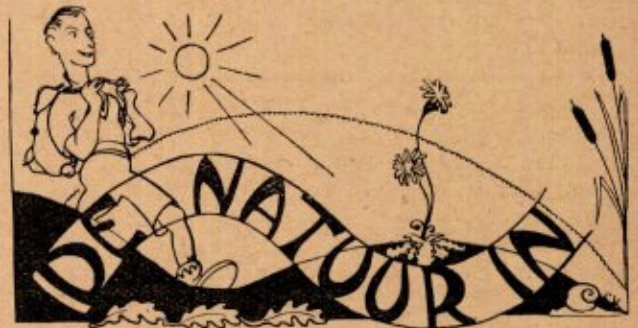
Lou Tilly, El. Strouvenlaan 43, Maastricht.

G. Teuwen, Waldeck Pyrmonstraat 39, Maastricht.

Dr. S. W. J. Teeuwen, pr., Bissch. College, Roermond.

P. Verhagen, Elmptweg 16, Roermond-Maasniel.

A. Willems, Brusselsche weg 138, Maastricht.

EXCURSIE NAAR EPEN OP ZONDAG 6 JULI A.S.

Vertrek per bus vanaf het station te Heerlen om 10.45. Deelnemers uit Maastricht nemen de bus van 10.30 in de richting Vaals tot Gulpen; daar overstappen. Terug uit Epen 17.30. Lunchpakketje meenemen.

Deelnemers moeten vóór 1 Juli a.s. hun naam, adres en nummer van het persoonsbewijs opgeven bij den heer F. H. van Rummelen, Stationstraat 49 te Heerlen.

Natuurhistorisch Maandblad

Orgaan van het Natuurhistorisch Genootschap in Limburg

Herdenkingsnummer F. C. A. De Wever

F. C. AUGUST DE WEVER

arts

14 Maart 1874 — 21 Maart 1947.

door

RECTOR JOS. CREMERS

Voorzitter Natuurhistorisch Genootschap in Limburg.

Na eene lange smartelijke ziekte overleed op 21 Maart l.l. Frédericus, Cornelius, August De Wever, arts te Nuth.

Als medicus was hij in zijn streek zeer gezien; als botanicus vermaard in gansch Nederland en ver over de grenzen. Hij zag 't levenslicht te Nuth den 14 Maart 1874 als jongste zoon van Frans De Wever en Maria Hermans, wier huwelijk, vóór de geboorte van August, bereids gezegend werd met acht kinderen, vijf jongens en drie meisjes. Hij was wat men noemt een „nakomertje”.

Dit is van niet weinig invloed geweest op zijn karaktervorming. Toen hij ter wereld kwam waren zijn broers en zusters al volwassen of althans op een leeftijd gekomen, waarop ze zich aan kinderlijke spelletjes met 't kleine broertje ontwassen voelden.

Zijn beste kameraad werd zijn vader.

Vader De Wever, afkomstig van Sittard, had in Maastricht aan de eertijds aldaar gevestigde Pharmaceutische School, 't apothekersdiploma behaald en zich als dusdanig in Nuth gevestigd, waar hij zijne toekomstige vrouw leerde kennen en zich dra mocht verheugen in eene uitgebreide clientèle. Een apotheker van toen, ten platte lande vooral, was niet zelden medicijnmeester in den meest uitgebreiden zin van 't woord.

Gediplomeerde geneeskundigen waren hier dun gezaaid; 't kwakzalversberoep vond er ijverige beoefenaars en tegelijk goedgelovige zielen, die zwoeren bij de middelen, welke deze

F. C. A. DE WEVER
14 Maart 1874 — 21 Maart 1947

ter genezing van alle mogelijke kwalen aanprezen.

Gelukkig dan de buurt waar een te vertrouwen Apotheker woonde!, die naast 't bereiden van medicijnranken ook de kunst verstond om

niet al te ver mis te tasten bij 't opmaken der diagnose van een spoedeischend ziektegeval, vaak bij nacht en ontijde, als er soms uren ver in den omtrek geen geneesheer te bekennen viel. Zoo iemand was vader De Wever, een Apotheker van den ouden, goeden stempel „vertrouwd met die krachten der artseniengewassen”. Zijn stiel bracht mee dat hij zich voor planten interesseerde. Op zoek daarnaar was August zijn onafscheidelijke compagnon. Aan de hand van vader werd hij *de Natuur* ingeleid; vader was zijn leermeester, die hem dra verstand deed krijgen van de taal, welke bloemen en kruiden tot hem spraken.

De Wever senior was daarenboven een kundig praeparateur van vogels, die in drukke relatie stond met den bekenden Brusselschen ornitholoog Ch. F. Dubois en met de Directie van den Antwerpschen dierentuin, voor wie hij tal van vogels heeft opgezet. Doubletten mocht hij houden voor zijne eigen verzameling, die zoodoende gestadig werd uitgebreid en verrijkt met kostbare zeldzaamheden. Is 't te verwonderen dat August geen behoefte had aan kameraadschappelijke omgang met de dorpsjeugd van zijn leeftijd? Hij vond er zijn genoegen in met vader te dwalen door veld en bosch, in beemd en hei, langs sloot en plas; zich in vaders werk-kamer te verlustigen in de aanschouwing van de natuurgetrouwe kunstwerken, welke vader wist te tooveren uit doode vogelhuiden. Te mogen neuzen in den rijken boekenschat op botanisch en vogelkundig gebied van vaders bibliotheek had bij hem verre de voorkeur boven 't voor anderen meest aanlokkelijk jongensspel. Maar dat alles was ook oorzaak dat August De Wever opgroeide zonder ooit een echte jongen met jongensstreken geweest te zijn. Hildebrand zou zich over hem geërgerd hebben als hij had kunnen zien wat Moeder De Wever, bij de inspectie der broek van haar jongste spruit daaruit te voorschijn haalde.

't Waren „noch knickers, noch stuiters, noch ballen noch spijkers; geen doorgebeten appels of stukkende knipmessen; evenmin touwtjes; een kluit vischdeeg viel er niet te bekennen; ook geen stuk elastiek uit de bretel van z'n oudsten broër; een lieven zuiger om steenen mee uit den grond te trekken was aan den inventaris vreemd, evenals een voetzoeker of een zakje met kokinjes, een grifje of koperen knoop

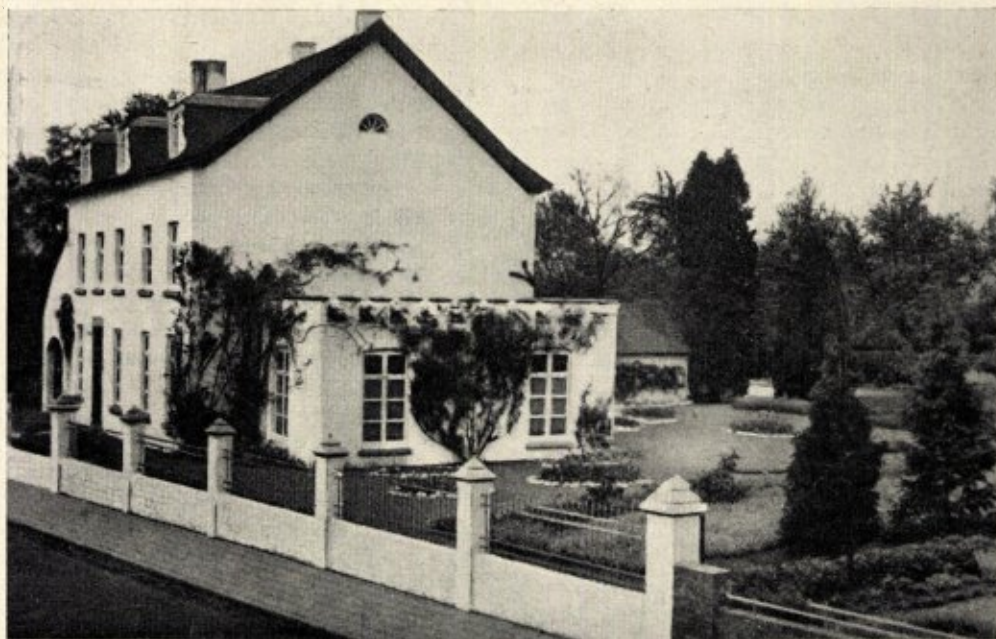
om heet te maken, een hazesprong of een stukje spiegelglas”. 't Eenige wat Hildebrand's goedkeuring dan zou hebben weggedragen, waren dolle kastanjes, véél dolle kastanjes!... Maar behalve die dolle kastanjes diepte Moeder uit de broekzakken tal van noten en eikels op in alle mogelijke variëteiten, met vruchtpitten van den meest uiteenloopenden aard en zaden van allerhande makelij, bestemd om uitgezaaid te worden in den tuin van het ouderlijk huis en daarom thans, elke soort afzonderlijk, zorgzaam geborgen in papieren zakjes en oude pillendoosjes.

Wat er bij zoo'n gelegenheid in zijn broekzakken bleek te huizen, wees er toen al op dat in den jongen August De Wever iets zat van een Abraham Munting, zoekende en speurende naar „de velerley aart en bijzondere eigenschappen der boomen, heesters, kruyden, bloemen en heylzaame geneeskrachten”.

En toch... noch op de lagere dorpsschool noch op de H.B.S. van Rolduc en Maastricht hield men den veelbelovenden botanicus in den dop voor een begaafd leerling. Op de dorpsschool was calligraphie oneindig veel meer in tel dan de meest doorslaande bewijzen door een schooljongen gegeven dat hij een levende, wandelende herbarius of kruidboek mocht heeten.

Wie ooit met De Wever correspondeerde, weet hoe 't met z'n schoonschrijfkunst gesteld was en begrijpt dat een dusdanig calligraaf zijn leermeesters in dit schoone vak tot wanhoop moest brengen. Wat baatte 't hem dat hij op de H.B.S. Dumoulins „Guide du botaniste dans les environs de Maestricht” uit 't hoofd kende en vertrouwd was met soorten en geslachten, met families en orden, klassen en typen uit 't planten- en dierenrijk?! en waarschijnlijk meer kennis bezat van de levende natuur dan zijne leermeesters? De Natuurlijke Historie was in dien tijd op deze scholen niet in aanzien, werd beschouwd als een „bijvak”, alléén maar goed om tijd te verliezen, kostbaren tijd, zoo hoog noodig op eene Burgerschool voor 't inpompen van wiskundige kennis.

En... deze jongen had geen wiskundigen knobbel!... werd daarom gehouden voor een student van beperkten geestelijken aanleg... 't Verloop van De Wevers universitaire studies en heel zijn later bedrijvig, vruchtbaar wetenschappelijk leven heeft zonneklaar bewezen dat

HUIZE DE WEVER TE NUTH

in geen deele den leerling hier blaam treft, maar de blaam in niet geringe mate op de debet-rekening der leeraren dient geboekt te worden. Zij faalden als leermeesters, omdat zij de geestgaven van hun pupil niet wisten te exploiteeren....

Dit alles deerde den leerling gelukkig weinig. Onopgemerkt ging hij zijn gang, legde in 1894 als extraneus aan de H.B.S. van den Bosch eindexamen af en liet zich toen inschrijven als student der Universiteit van Utrecht, welke hij als gediplomeerd arts in 1902 verlaat, om zich als medicus te vestigen in zijne geboorteplaats, ten huize zijner bejaarde ouders.

Hij vond hier, zooals hij me later meermalen getuigde „de tafel gedekt en 't bed gespreid”, kon zich zonder zorgen wijden aan zijne praktijk en zijne liefhebberijen.

De praktijk vlotte onmiddellijk, werd druk, overdruk!

En de liefhebberijen?...

Daaraan bleef hij zijn leven lang trouw. Getuigen: zijne talrijke publicaties op botanisch gebied in den loop van 36 jaren verschenen in de Jaarboeken en Maandbladen van 't Na-

tuurhistorisch Genootschap in Limburg, 't welk hij in 1910 mede ten doop heeft gehouden.

Zoowel zijn uniek herbarium als zijne kostbare boekerij, welke hij nu al haast 25 jaren geleden afstond aan 't Maastrichter Natuurhistorisch Museum, bleef hij tot ettelijke maanden voor zijn dood gestadig uitbreiden en aanvullen. Daarnaast liet hij maar altijd door in de reeks dier jaren door bekwame fotografen onder zijn toezicht natuurgetrouwe opnamen maken van alles wat op floristisch gebied in Zuid Limburg merkwaardig mocht heeten. Als men daarenboven nog weet dat hij in drukke correspondentie stond met haast alle Europeesche botanici van naam, dan is de vraag gewettigd: hoe vond deze medicus, wiens spreekuren elken dag druk waren bezocht en die aan zijn patienten steeds den noodigen tijd besteedde, waarop zij in goed vertrouwen tot hem komend, recht hadden — hoe vond hij den tijd om botanisch zooveel te kunnen presteeren?...

Dat kwam door zijne methodische werkwijze, omdat hij geene minuut in niets doen liet verloren gaan, altijd trouw was aan de leuze: Carpe diem....

Als kind reeds over-serieus, bleef hem in heel zijn leven haast alles vreemd waarin een gewoon mensch genot en verpoizing vindt. Hij had geen behoefte aan omgang met anderen en leidde een echt kluizenaarsleven, waarin hij zooveel mogelijk bezoeken vermeed. „Wie me iets te vragen heeft”, placht hij te zeggen, „mag me schrijven en krijgt antwoord; bezoeken ontvangen is net als bezoeken afleggen, verloren tijd”. Van deze stelregel week hij alleen af voor een of anderen plantenliefhebber, die zijn vertrouwen had gewonnen. Doch zoo iemand kende De Wever genoeg om rekening te houden met diens principe en zou er zich wel voor gewacht hebben hem te overloopen. Maar bij zulke gelegenheden toonde hij zich ook 'n joviale gastheer, die zijn bezoeker tegemoet trad met een gullen glimlach van gastvrijheid op de lippen en troonde de hospes zijn gast meestal mee naar 't feeërieke, paradijselijke park, 't welk hij in den loop der jaren getooverd had tot een waar lustoord.

Zoo kon 't gebeuren, dat een bezoek, berekend op den duur van ettelijke minuten, wel eens uitdijde tot een onderhoud van uren.

Dat de verdiensten van De Wever voor de wetenschap nooit erkenning van Regeeringswege mochten ondervinden, heeft menigeen verwonderd. Wat al decoraties toch prijken in de knoopsgaten van jassen, van wie de dragers als voor de gemeenschap verdienstelijke beoefenaars eener Scientia, zelfs niet in de schaduw kunnen staan van De Wever!?

Doch wie hem kende wist hoezeer hij afkeerig was van alle officieele onderscheidingen.

't Genot ondervonden bij wat hij voor zijn genoegen deed, zooals hij 't uitdrukte, was voor hem belooning genoeg. Wee dengene, die hem in „euvelmood” zou hebben durven voordragen voor eene decoratie!...

Met diens vriendschap was 't voor altijd gedaan.

En toch, en toch — ik mag 't nu na zijn dood hier verklappen, is De Wever... bijna 'ns Doctor honoris causa geweest!

Dat kwam zóó...

In 1932 kreeg 't Natuurhistorisch Museum te Maastricht bezoek van een Hoogleeraar in de botanie aan een onzer universiteiten, vergezeld van zijn leerlingen. Doel van het bezoek waren het herbarium en de boekerij van De Wever.

Na 'n tijd lang voor de kast te hebben gestaan, waarin toen nog die boeken apart geborgen waren — thans zijn ze om practische redenen ondergebracht in de algemeene bibliotheek — keerde de Professor zich tot zijn gezelschap en sprak: „Luistert, jongelui, nu wordt me weer 'ns 'n keer te meer 't gezegde duidelijk: Uit zijn boekerij leert men den man kennen!”

Lang en breed spon hij uit over wat hier door De Wever op botanisch gebied werd gepresteerd, haalde de zeldzaamste boeken uit de kast en liet ze circuleeren en prees 't Museum gelukkig, dat zich verheugen mocht in zulken Maecenas.

Voor zijn vertrek nam hij mij ter zijde en stelde mij de vraag: „Wat zoudt ge er van zeggen als we De Wever Doctor honoris causa onzer Universiteit maakten? Want, kijk, 't volgend jaar ben ik Rector Magnificus en valt me zoo'n promotie niet moeilijk”.

't Behoeft geen betoog dat ik blij verrast mijn vreugde daarover uitsprak. „Welnu, dat blijft dus afgesproken! Wil me zoodra ik 't Rectoraat heb aanvaard, aan onze afspraak nog 'ns herinneren”.

Zulks heb ik in 1933 prompt gedaan, met 't resultaat dat de Hoogleerde me antwoordde zich de zaak heel goed te herinneren, maar dat in den laatsten tijd door zijne faculteit zooveel Eeredoctoraten waren uitgereikt — hij noemde er een drietal toen zoo pas verleend — dat er ernstige protesten waren binnengekomen en hem verweten werd dat 't er op ging lijken alsof zijne Universiteit Eeredoctors fabriceerde aan den loopenden band”.

„Ik zou 't hem toch heusch niet kwalijk nemen, hij durfde tot zijn allergrootsten spijt De Wever nu niet voordragen, maar ik zou me uit zijn naam wenden tot Professor die en die van de Universiteit zus en zoo, welke zeker bereid zou zijn De Wever te promoveeren tot Doctor h. c.”.

Onder 't uiten van een niet al te vroomen wensch aan Professors adres — waarom 't niet ruiterslijk bekend — heb ik diens schrijven met een smak op tafel gegooid en de zaak gelaten zooals ze was.

Gelukkig heeft De Wever nooit iets van dit mislukte Doctoraat geweten. Ook niet gedecoreerd en ook zonder Eeredoctoraat heeft de Goddelijke Heiland hem zonder twijfel genadig

willen ontvangen, gedachtig Zijne belofte: „Zalig de barmhartigen, want zij zullen barmhartigheid verwerven”.

Toen De Wever hoorde van den nood der oorlogsslachtoffers, gaf hij zijne huishoudster, die hem meer dan 40 jaren lang trouw verzorgde, opdracht de linnen- en kleerkasten leeg te halen en gansch den inhoud te zenden naar Midden- en Noord Limburg. Als zij hem schuchter den raad gaf dan toch behalve 't costuum en de schoenen welke hij op dat oogenblik aan 't lijf had, ten minste een pak kleeren en een paar schoenen in reserve te houden, kreeg ze ten antwoord: „Waartoe? Om de eeuwigheid in te gaan zijn één pak en één paar schoenen genoeg”.

Zóó was De Wever.....

En nu geef ik 't woord aan hen die bij 't samenstellen van dit Maandblad hebben geholpen. Ieder hunner wil op eigen wijze hulde brengen aan De Wever, wiens nagedachtenis bij ons in dankbare herinnering blijft voortleven als van een geleerde die zich voor de botanie — de Zuid Limburgsche vooral — onsterfelijke verdiensten heeft verworven en waarvan Natuurhistorisch Genootschap in Limburg en Natuurhistorisch Museum in Maastricht tot in lengte van dagen zullen getuigen: „il a payé de sa personne et payé de sa fortune”.

HET HOOGSTE DOEL.

Pas in 1935 leerde ik dokter De Wever kennen, na mij; op aanraden van prof. Baas Becking, schriftelijk met hem in verbinding te hebben gesteld voor inlichtingen betreffende *Calluna*, de struikheide, die ik toen bestudeerde. Het antwoord kwam ommegaand, zooals trouwens later bijna steeds. Die eerste brief was zóó enthousiast, zóó vol hartelijke belangstelling en zóó vol van interessante gegevens, dat daaruit een levendige correspondentie is ontstaan, niet alleen over de heide en alles wat daarmede samenhangt, maar ook over talloze andere onderwerpen op botanisch, entomologisch, bodemkundig en vooral dendrologisch gebied, — een correspondentie, die in den loop der jaren is uitgegroeid tot een volumineus pak brieven. Want, wat ik overigens maar bij uitzondering doe, de brieven van De Wever heb ik alle zorg-

vuldig bewaard. Zij zijn nu, gerangschikt, een waardevol archief vol belangrijke en zeldzame gegevens geworden.

Toen ik later De Wever opzocht en hem persoonlijk leerde kennen en ook zijn prachtige tuin enkele malen met hem mocht bewonderen, groeide mijn diep respect voor dezen zéér bijzonderen en fijn besnaarden geleerde steeds meer. Als aestheticus, als dendroloog en als planten-teratoloog muntte hij uit, naast zijn grondige kennis van Limburg's rijke flora. Zijn warme liefde voor de „*scientia amabilis*” en zijn van diep gevoel voor het schoone getuigende korte zinnnetjes waren zóó opwekkend en aanstekelijk, dat men vanzelf ging meedoen en zijn stijl ongemerkt begon over te nemen.

Merkte hij, dat men zijn liefde voor de planten deelde, dan was hij een en al goedheid. Hij stuurde dan merkwaardige planten voor mijn tuin, ik mocht zijn manuscripten en herbariummateriaal gebruiken, kreeg prachtige foto's ten geschenke, — kortom, ik ben aan De Wever zóóveel dank verschuldigd, dat ik er bladen vol over zou kunnen schrijven. Toen ik een zadencollectie van de Nederlandsche flora bijeen trachtte te brengen, was De Wever weer vooraan. Telkens kreeg ik zaden en vruchten van zeldzame planten toegestuurd en als binnenkort mijn zadenatlas uitkomt, dan heeft weer De Wever tot het welslagen daarvan heel veel bijgedragen. Helaas mócht hij deze uitgave niet meer beleven, al zag hij nog wel mijn eerste teekeningen daarvoor. Het laatst correspondeerden wij over de hazelnooten en andere fruitdragende houtige gewassen. Zijn brieven stonden steeds vol van de meest interessante opmerkingen. Ook over de wilgen hebben wij van gedachten gewisseld, en over en weer stekmateriaal gestuurd. De tuin van het biologisch station te Wijster (Dr.) bevat heel wat merkwaardige planten, die van De Wever afkomstig zijn. Telkens als ik ze zie, denk ik aan dezen nobelen man, — zij zijn de levende getuigen van wat ook zijn oogen zagen en waarvoor ook zijn hart klopte.

Wij zullen dezen wonderlijk veelzijdigen, fijn voelenden geleerde met zijn, ik zou haast zeggen, al te groote bescheidenheid, geducht missen. Hij laat een leegte achter, die niet meer wordt aangevuld. Dr. De Wever was uniek. — Maar hij heeft een spoor nagelaten, dat niet

alleen waard is te worden gevolgd, maar dat ook vervolgd dient te worden, want het leidt naar 's menschen geluk. — En dat beteekent: naar het hoogste doel in ons leven. —

Wijster (Dr.) Dr. W. BEIJERINCK.

IN MEMORIAM A. DE WEVER.

Gedurende mijn eerste kennismaking met de Flora van Zuid-Limburg in de Pinksterdagen van 1914 mocht ik Henrard ook vergezellen, toen hij een bezoek aan dokter De Wever te Nuth ging brengen. Weinig vermoedde ik toen nog, hoezeer die twee bij elkaar behoorden: De Wever en de flora van Limburg. Een paar uur hebben we toen in zijn tuin doorgebracht. Elke plant betekende voor hem een probleem en legio vragen had hij te stellen. Betrekkelijk zelden heb ik hem sedert persoonlijk ontmoet, maar spoedig ontwikkelde zich een uitvoerige correspondentie. Daarin gaf hij zich volkomen en bleek telkens weer zijn enorme, gedetailleerde kennis van de wilde flora van zijn geliefd Zuid-Limburg in het bijzonder, maar ook van gekweekte planten. Ontzaglijk veel heb ik van hem geleerd en steeds entameerde hij nieuwe onderzoekingen. Vroeg ik informatie over welke plant ook, zeker kreeg ik per kerende post uitvoerige inlichtingen en beschouwingen met de belofte materiaal te zullen zenden, dat dan ook altijd heel spoedig volgde en altijd even overvloedig en mooi was. Zijn brieven, in z'n niet bepaald makkelijk te ontcijferen handschrift, soms drie of zelfs vier in één week, eindigden steevast met een serie vragen over allerlei Noord-Nederlandse planten, zoals hij ze steeds noemde. Hij was onder de Nederlandse floristen de beste kenner van de moeilijke geslachten *Rosa* en *Rubus*; bij mijn onderzoekingen over *Veronica*, *Thymus*, *Alchemilla* en *Euphrasia* heb ik aan zijn hulp een onmisbare steun gehad, zijn „Lijst van wildgroeijende en eenige gekweekte planten in Zuid-Limburg”, gepubliceerd in de jaarboeken van het Natuurhistorisch Genootschap van Limburg en zijn talloze bijdragen in het Natuurhistorisch Maandblad zullen blijvend getuigenis afleggen van de intensiteit, waarmee hij zijn land bestudeerd heeft en steeds de volkomen betrouwbare vraagbaak zijn voor ieder, die de Zuid-Limburgse flora bestudeert.

Dordrecht. Dr. Ir. A. W. KLOOS Jr.

DE LIMBURGSE FLORIST A. DE WEVER. †

Voor de floristiek van Nederland is het overlijden van Dr. A. De Wever ontegenzeggelijk een groot verlies.

Hij was de erkende autoriteit op het gebied van de Zuid-Limburgse flora en gold voor de Noord-Nederlandse floristen als onuitputtelijke vraagbaak. En wat graag en zorgvuldig antwoordde hij in ellenlange brieven met zijn moeilijk leesbare doktershand. Uit iedere brief bleek zijn grondige kennis van en zijn grote belangstelling voor de floristiek, ook al doordat hij altijd weer met het antwoord op de ene vraag talrijke andere entameerde.

Hij was in botanie wel geheel en al autodidact d.w.z. hij deed alles alleen en hij alleen deed aan alles. Hij had geen deel aan teamwork, zoals de Noord-Nederlandse floristen dat sedert jaren met zoveel succes bedrijven onder specialisering van ieder op bepaalde plantengroepen. Wel heeft De Wever met al die specialisten op ieders gebied contact gehad; zij zochten allen zeer terecht dat contact om met hem over moeilijke questies van gedachten te wisselen; maar hij had zijn connecties vooral ook met buitenlandse specialisten, Belgen, Duitsers; die waren voor hem op z'n geïsoleerde post ook minder veraf dan voor de anderen.

De Wever had geen behoefte om geregeld, b.v. ieder jaar, in publicaties zijn vondsten en studies bekend te maken; ook was hij helemaal geen man voor Verenigingsleven of vergaderingen met voordrachten. Hij maakte zelfs de indruk van mensenschuw te zijn.

Hoe onjuist die indruk was wist pas degen, die hem meemaakte als geduldige en gemoedelijke dorpsdokter met een drukke huispraktijk. Wel was het inderdaad moeilijk voor een belangstellend buitenstaander om tot hem door te dringen; een bezoek wees hij gewoonlijk af met een beroep op z'n zwakke gezondheid en drukke praktijk. Maar wie een keer, dank zij de introductie van gemeenschappelijke vrienden, bij hem werd toegelaten, die ontving hij met grote hartelijkheid en gastvrijheid en overstelpte hem met mededelingen en vragen voortvloeiend uit zijn enorme kennis en belangstelling voor systematische en plantengeographische questies en hij genoot merkbaar van zulk een gedachtenwisseling met gelijkgestemden.

Met grote trots leidde hij U dan rond in zijn

tuin, waarin hij van talloze critische geslachten en soorten alle bekende en door hem ontdekte nog onbeschreven vormen bijeengebracht had, zoals wel geen enkele officiële botanische tuin ze vertonen kan. Toen ik hem eens inlichting vroeg over het onderscheiden van bepaalde moeilijk te beoordelen *Mentha*-kruisingen, stuurde hij mij prompt prachtige pollen van 22 verschillende bastaardvormen, om die te kweken en levend te kunnen observeren en vergelijken. Het staat te vrezzen, dat deze prachtige botanische collectie veel van haar waarde zal verliezen door de dood van hem, die ze bijebracht, want hij had, zover bekend geen boekhouding er van bijgehouden, zelfs geen nauwkeurige etikettering.

Het tegenovergestelde is het geval met De Wever's grote herbarium. Dat zal nog in lengte van dagen een rijke bron kunnen zijn voor belangrijke gegevens en voor vergelijkende studie over de planten van Zuid-Limburg en de verre omgeving.

Samen met het herbarium zal steeds belangrijk blijven en gemakkelijker te raadplegen, wat Dr. De Wever heeft neergelegd in zijn Lijst van Wildgroeïende planten in Limburg in de Mededelingen en Jaarboeken 1911—1923 van het Natuurhistorisch Genootschap.

Nog een andere wijze om zijn kennis van de plantengroei vast te leggen heeft De Wever toegepast: zijn collectie van planten-foto's, prachtige groot formaat-foto's van uitgezochte rijk bloeiende exemplaren, haarscherp als atelieropnamen, maar in de natuur gemaakt door z'n fotografischen helper met behulp van een zwartfluwelen scherm als achtergrond. Enkele fraaie voorbeelden ervan zijn gereproduceerd en wel bijzonder voordelig op het mooie kunst-drukpapier in het door De Wever zo degelijk en deugdelijk verzorgde botanische deel van Ir. van Schaik's boek „De Sint Pietersberg”.

Nog weer iets heel anders zijn De Wever's artikelen in dit Maandblad over bepaalde plantensoorten of plantengemeenschappen, waarin hij zijn grote vormenkennis en scherpe inzicht in verspreidingsbijzonderheden uitdrukt samen met zijn levende belangstelling voor Limburgse folklore, voortkomend uit z'n warme liefde voor de Limburgse mensen en het Limburgse land met z'n schone natuur.

Amsterdam. Prof. Dr. J. HEIMANS.

BIJ HET OVERLIJDEN VAN A. DE WEVER TE NUTH.

De Wever, onze goede Limburgse vriend, is dan heengegaan na een overrijk en arbeidzaam leven.

Wat hebben wij vaak van zijn kennis en zijn oordeel kunnen profiteren. 't Was niet zo heel lang na de oprichting van het Limburg's Genootschap, toen hij pas begonnen was de flora van zijn geliefde streek voor ons open te leggen, dat hij met ons in correspondentie trad. Bij de een was het een bepaalde plantensoort, die de inzet vormde van een briefwisseling, die voortduurde tot 1946. Bij den ander was het de flora van een andere streek, duingebied of rivierland, die hem interesseerde en waarover hij nadere gegevens wilde hebben ter vergelijking met Limburg.

Reeksen brieven kwamen door, soms 2, 3 in één week. Bericht over de ene plant, vragen over een andere, tien, twaalf onderwerpen in één brief. En als men dan zo goed mogelijk geantwoord had, dan kwam weerom een nieuwe brief met nadere vragen, nadere opmerkingen. Zo wist hij steeds te stimuleren, belangstelling bij te brengen in de plantengroepen, die hij onder handen had. Dat eerst-ondergetekende het zover heeft gebracht, dat hij op excursies van doorgewinterde floristen de niet duidelijk herkenbare varens mag benoemen, dankt hij zeer bepaaldelijk aan de aansporingen van De Wever. En waarlijk is dit niet de enige groep, waarvan De Wever de studie heeft bevorderd.

Heel wat gegevens danken wij ook aan hem over de verspreiding der Limburgse planten. „Niemand kan meer over de flora van Zuid-Limburg schrijven, zonder de maandbladen en jaarboeken van het Natuurhistorisch Genootschap geraadpleegd te hebben”, schreef Wachter in 1930. En dat is geen woord te veel gezegd. Andere, en vooral ook meer gedetailleerde opgaven verschaftte hij als documentatie-materiaal ten behoeve van de Commissie voor de Bescherming van de wilde flora, ingesteld door de Ned. Botan. Ver. Dat completeerde de vindplaatsen, kaartjes van oude en nieuwe vondsten, waarmee wij soms iets konden bereiken voor een zeldzame voorpost van de betrokken soort. Hoe verheugd was De Wever, als wij hem bij onze correspondentie hierover nieuwe vindplaatsen voor Zuid-Limburg of zelfs een voor hem

nieuwe soort konden wijzen. Natuurlijk nam hij zulk een opgave niet voetstoots aan, maar ging hij — nooit zonder eerst te hebben geschreven — er zo spoedig mogelijk op uit om de vindplaats te bezoeken. En hoe groot was zijn vreugde, als hij zijn geliefde Limburgse flora weer verrijkt zag!

Soms won zijn vertrouwen op eigen waarnemingen het wel eens van zijn bereidheid om opgaven van anderen te aanvaarden. Zo vroeg hij eens hoe het in Noord-Nederland met *Sanguisorba officinalis* gesteld was. Prompt kreeg hij een verspreidingskaartje met speciaal aangekend een paar opgaven voor de St. Pietersberg, een oude van het Nederlandse, en een nieuwe voor het Belgische gedeelte. Daar wilde hij toen niet van weten en zeer nadrukkelijk schreef hij nooit wat anders dan *Sanguisorba minor* gevonden te hebben. Maar een en ander prikkelde hem toch en het jaar daarna kon hij een eigen opgave in het *Natuurhist. Maandblad* vermelden.

Net zo gevarieerd als zijn brieven, waren ook zijn gesprekken, als men bij De Wever op bezoek kwam en eerst in de zitkamer, dan in zijn tuin werd ontvangen. Binnen weinige ogenblikken had hij al haast duizend vragen gesteld: hoe groeit die krijtplant bij U langs de rivieren of in de duinen? Welke vorm van deze soort komt bij U voor? Gaan die en die kenmerken bij U ook samen? En zo meer.

En dan, al had De Wever last van reumatiek de gast moest mee om nieuwe, interessante vindplaatsen te bekijken. Dokter bleef dan vaak in de auto, maar Giel, de chauffeur, was al zo dikwijls met zijn heer het terrein in geweest, dat hij de opdracht: „Giel, dáár langs het spoor, daar moet Mijnheer die *Hieracium*-bastaard zien, weet ge wel”. En Giel wist de plant prompt terug te vinden, liep alle *Crepis*-exemplaren voorbij en bracht den gast bij de gezochte soort.

Soms ging De Wever zelf mee het terrein in en dan ontspan zich op de vindplaats een discussie over systematiek, floristiek, geografie, erfelijkheid, honderd uit.

Maar toch, hoe eenzaam was hij vaak, de Grootmeester van de Zuid-Limburgse flora. Met hoe machteloos leed heeft hij het rijke landschap zien afbrokkelen in handen van industrie en verkeer. Bitter klaagde hij daarover in zijn brieven. Later, toen zijn krachten minder werden, zelfs

zo dat zijn rijke kweektuin ook niet meer voldoende verzorgd kon worden, werden brieven en klachten minder. Dan — zomer 1946 — een wanhopige brief. Nu niet meer over het landschap, maar over zich zelf; één oog blind, het andere in gevaar!

Toen werd het helemaal stil rondom hem en zo moet de Dood tenslotte een verlossing voor hem zijn geweest.

Maar al is dan zijn lichaam en zijn geest heengegaan: zijn werk, zijn herbarium blijft en zal ieder, die voelt voor de Limburgse flora, getuigen van De Wever's wonderbaarlijke werk!

Joh. JANSEN, Malden.

Jan G. SLOFF, Bergen op Zoom
Ir. J. L. VAN SOEST, Den Haag.

IN MEMORIAM DR. A. DE WEVER.

Mijn eerste persoonlijke kennismaking met Dr. De Wever dateert van Mei 1929: de Nederlandsche Dendrologische Vereeniging zou dat jaar de zomerbijeenkomst houden in Z. Limburg en men had mij de raad gegeven om bij de voorbereiding hiervan de hulp in te roepen van Dr. De Wever.

Eerlijk gezegd verwachtte ik toen niet zoveel van deze hulp; hier in 't noorden ging het gerucht dat Dr. De Wever zeer moeilijk te benaderen was en indien men een bezoek aankondigde, men de kans liep hem niet thuis te treffen. Zoo bracht ik dan mijn eerste bezoek aan Nuth zonder voorafgaand bericht en ik was verast een zeer sympathiek mensch aan te treffen, die mij niet alleen alle gewenschte inlichtingen kon verschaffen, doch mij ook introduceerde bij de verschillende eigenaren der parken die wij wenschten te bezoeken. Vanzelfsprekend bracht ik het grootste gedeelte van dien dag door in zijn tuin, tusschen de verschillende houtgewassen die zijn bijzondere belangstelling trokken. Deze kennismaking heeft geleid tot een vriendschappelijke band die ieder jaar versterkt werd bij mijn jaarlijks bezoek aan Z. Limburg.

Op de bijeenkomsten der N. D. V. is Dr. De Wever nooit geweest; dit hield echter niet in dat Dr. De Wever zich niet voor het werk der vereeniging interesseerde. Alles wat de studie der houtgewassen kon bevorderen, had zijn bijzondere belangstelling, daarvan getuigen zijn talrijke bijdragen in de jaarboeken van onze ver-

eeniging. Maar ook op ander terrein, in woord en geschrift, heeft de Heer De Wever steeds de aandacht voor het mooie van het plantenleven gevraagd en vaak op enthousiaste wijze het genot van den omgang met planten in het licht gesteld; hiervan getuige ook zijn ijveren voor het behoud van de wilde flora, speciaal in Z. Limburg.

Zijn publicaties vormen een bijdrage van groote waarde bij de bestudeering van de moeilijke problemen op het gebied der dendrologie en nomenclatuur en zijn evenzoo vele bewijzen van zijn degelijke studie en veelomvattende kennis. Toen hij vernam dat ik bezig was aan werk, de loofhoutgewassen betreffende, heb ik hiervan dan ook terdege kunnen profiteeren en heeft hij mij bij moeilijke problemen vaak geholpen. Ook zijn mooie collectie foto's stelde hij spontaan ter mijner beschikking.

Anderen zullen een meer uitvoerige levensbeschrijving van Dr. De Wever kunnen samenstellen; dit is mij niet mogelijk, doch ik wilde dankbaar memoreeren wat Dr. De Wever ten behoeve van de studie der bij ons winterharde houtgewassen heeft gedaan.

Amsterdam. W. J. HENDRIKS,
Voorzitter Nederl. Dendrologische
Vereeniging.

DOKTER A. DE WEVER.

Zijn verdiensten voor de kennis van de Limburgsche flora in het algemeen, en voor het Natuurhistorisch Genootschap en het Natuurhistorisch Museum in het bijzonder,

door
Dr. WILHA. A. E. VAN DE GEYN
(Natuurhistorisch Museum, Maastricht)

Met de heeren Rector Jos. Cremers, Jac. P. van Term en Mr. D. Frees was dokter A. De Wever een van de vier initiatiefnemers tot de oprichting van het Natuurhistorisch Genootschap in Limburg, hetwelk op 27 Nov. 1910 te Sittard in het voormalige Oranje-hotel ten doop werd gehouden.

Op de eerste vergadering, 29 Juni 1911 te Houthem werd dokter De Wever gekozen tot lid van het Bestuur. In de moeilijke beginperiode heeft hij zich met hart en ziel aan het jonge Genootschap gewijd en door zijn stimulerend voorbeeld veel tot den groei en bloei daarvan bijgedragen: hij nam geregeld deel aan de bestuursvergaderingen, leidde verschillende malen 's jaars botanische excursie's, maakte als botanisch deskundige deel uit van de tentoonstel-

lingscommissie bij de biologische tentoonstellingen in 1912 en 1913 respectievelijk te Heerlen en Sittard gehouden; hij was een trouw bezoeker van de maandvergaderingen die de eerste jaren van den vorigen oorlog vrij geregeld te Sittard plaats vonden. Blijkens de verslagen dier vergaderingen die in het Maandblad zijn verschenen bleek Dr. De Wever reeds toen een coryphee op botanisch gebied te zijn. Geen bijeenkomst ging voorbij of hij bracht een interessante vondst ter tafel en lichtte het getoonde op de hem eigen grondige en instructieve manier toe. En zoo levensvatbaar bleek deze leerwijze te zijn dat zij weldra op onze maandvergaderingen tot een traditie werd die tot heden in eere gebleven is. Toen na een onderbreking van eenige jaren in 1920 de maandvergaderingen in Maastricht hervat werden, nam de dokter daaraan niet meer deel, zoowel omdat de afstand te lang geworden was als wellicht ook omdat de grootere deelname zijn bescheiden natuur afschrikte. Hoe dit ook zij, zijn afwezigheid zal op de bijeenkomsten maar al te zeer gevoeld zijn.

Dr. De Wever's zitting in het Bestuur was slechts van korten duur. In October 1913 zag hij zich „door drukke werkzaamheden genoodzaakt” zijn functie als bestuurslid neer te leggen. Vermoedelijk is de deining die veroorzaakt was door het eigenmachtig optreden in het openbaar van eenige bestuursleden buiten een bestuursvergadering om, — als protest tegen de uitroeiing van de zwarte specht en de waterspreeuw, — er niet vreemd aan.

Nam De Wever's activiteit in het openbaar allengs af, zijn studiezin en werkzaamheid namen des te meer toe.

De goede naam die de Mededeelingen en Jaarboeken van het Natuurhistorisch Genootschap in Limburg, de oudste publicatie's van ons Genootschap zich in de wetenschappelijke wereld verworven hebben, is niet in het minst te danken aan de bekende „Lijst van wildgroeiende en eenige gekweekte planten in Zuid-Limburg” die De Wever in de jaren 1911—1923 in deze periodieken publiceerde.

In het Maandblad schreef hij terzelfder tijd kleinere stukken om bij het publiek de aandacht op te wekken voor deze of gene plant, en de gewestelijke floristiek te bevorderen. Na eenige jaren van nonactiviteit (1920—1926) was een

openlijke aanmoediging van den Rector in het Maandblad noodig om hem weer voorgoed tot een ijverig medewerker te maken. Zijn stukken werden steeds graag gelezen en maakten vooral de laatste jaren met hunne mooie afbeeldingen een sieraad uit van het Maandblad.

Van de uitgebreidheid van De Wever's botanische kennis, speciaal betreffende de Limburgsche flora, krijgt men een goed inzicht als men de hierachter volgende literatuurlijst doorkijkt.

Van de gefundeerdheid zijner botanische studie getuigt ook de schat van plantkundige werken (608 stuks) die hij, tesamen met eenige belangrijke ornithologische boeken uit de nalatenschap van zijn vader, in 1922 aan het Natuurhistorisch Museum ten geschenke gaf.

Ongeveer terzelfdertijd kwam ook zijn herbarium naar het Maastrichtsche Museum. Het bestaat hoofdzakelijk uit vertegenwoordigers van de gewestelijke flora, aangevuld met vergelijkingsmateriaal van elders, en is ondergebracht in niet minder dan 350 mappen en dozen.

Even kostelijk voor de kennis van onze regionale flora zijn naast dit herbariummateriaal ook de „Aanteekeningen” in manuscript op dubbele folioevellen, betreffende 517 genera uit het plantenrijk, waarvan de genera *Arctium*, *Hieracium*, *Orchis*, *Calluna*, *Primula*, *Hedera*, *Crataegus*, *Ribes*, *Salix*, *Pinus* en *Rubus* zeer uitvoerig beschreven zijn. Deze „Aanteekeningen” stelde Dr. De Wever steeds gaarne te beschikking aan de specialisten voor hunne bewerking van de Nederlandsche Flora.

Mogen in de toekomst nog vele Nederlandsche botanici die zich specialiseeren op een bepaalde groep uit het plantenrijk van het herbarium en de aanteekeningen van Dr. De Wever een dankbaar gebruik weten te maken!

Van groote waarde is tevens het photo-archief dat Dr. De Wever zich in den loop der jaren had aangelegd; geld noch moeite heeft hij gespaard om de typische Limburgsche planten te vereeuwigen; 25 groote dozen zijn met deze platen gevuld, de familie van de *Abietacëae* bv., telt 139 platen; *Rosaceae* en *Compositen* resp. 154 en 129 stuks. Deze platencollectie vormde de kern van de Jubileumtentoonstelling die bij het 25-jarig bestaan van het Natuurhistorisch Genootschap in 1935, in het museum werd gehouden.

Zoowel in zijn eigen artikelen in het Natuur-

historisch Maandblad, als in botanische werken van andere auteurs, (b.v. in *Loofhoutgewassen*, door W. J. Hendriks, Uitg. H. Veenman en Zonen te Wageningen, 1940, of in *Vaste planten en rotsheesters*, door J. Bergmans, Uitg. J. H. Faassen-Hekkens te Tegelen, 1939) zijn velen dezer platen afgedrukt.

Vermeldenswaard is nog een collectie noten die zich ook in het Museum van Maastricht bevindt. Behalve een 50-tal variëteiten van *Juglans regia* uit Limburg zijn er een even groot aantal variëteiten van noten uit andere landen van Europa vertegenwoordigd; ook een groot aantal vruchten van verschillende soorten en variëteiten van *Quercus*, *Carya* en *Corylus* maken deel uit van deze verzameling.

Voortdurend bleef Dr. De Wever zijn boekerij, herbarium, photo-archief en collecties aanvullen.

Op de Jaarvergadering van het Natuurhistorisch Genootschap, 5 Juni 1933 te Beek, werden de vele verdiensten van Dr. De Wever erkend door zijn benoeming tot eerelid van het Natuurhistorisch Genootschap.

Op 3 December 1946 waren Rector Cremers en ik bij hem op ziekenbezoek; ofschoon hij reeds van zijn gezichtsvermogen beroofd was had hij bij de liquidatie van zijn inboedel nog vele specimina voor ons museum op zij gelegd waarover hij ondanks zijn lichamelijk gebrekkigen toestand nog menige interessante aanwijzing wist te geven.

Hoe graag zouden wij hem niet alléén als groot kenner van de Limburgsche flora, maar ook als vriend en weldoener van Genootschap en Museum in ons midden hebben gehouden.

God heeft anders beschikt.

Na een langdurig ziekbed waaraan hij den geheelen winter gekluisterd lag, werd hij uit zijn lijden verlost op den eersten lentedag van 1947 toen in zijn stille tuin de vele sneeuwklompjes reeds het prille voorjaar aankondigden.

Evenals ieder jaar de lente met haar nieuw leven voor hem een bron was van geneugten zoo moge het eeuwige Leven waaraan hij nu deelachtig is, zijn blijvend geluk zijn.

BIBLIOGRAPHIE.

MEDEDEELINGEN VAN HET NATUURHISTORISCH GENOOTSCHAP IN LIMBURG.

Wildgroeijende planten in Zuid-Limburg, 1911 p. 29—41.

JAARBOEK VAN HET NATUURHISTORISCH
GENOOTSCHAP IN LIMBURG.

- Lijst der wildgroeïende planten in Z.-Limburg, 1912, p. 123—160 ;
Lijst van wildgroeïende en eenige gekweekte planten in Z.-Limburg, 1913, p. 43—115 ; 1914, p. 9—103 ; 1915, p. 5—92 ; 1916, p. 5—96 ; 1917, p. 3—52 ; 1918, p. 3—92 ; 1919, p. 3—34 ; 1920—1923, p. 3—48.

NATUURHISTORISCH MAANDBLAD.

- 1912 Vergiftig gras, No. 1, p. 2.
Nieuw voor de flora, No. 2, p. 1.
Onze krijtflora, No. 3, p. 5.
1913 Het park te Aalbeek, No. 1, p. 2—4.
Wilgen, No. 3, p. 9—11.
Orchideeën, No. 5, p. 18—21.
Aanvoerplanten, No. 11, p. 44—46.
Eenige merkwaardige vondsten van inheemsche phanerogamen in 1913, No. 12, p. 52.
1914 Vergiftige planten, No. 1, p. 2—6 ; No. 2, p. 3—5 ; No. 3, p. 2—5.
Atropa belladonna, No. 3, p. 2.
De St. Pietersberg, in medewerking met Jos. Cremers, No. 4, p. 1 ; No. 5, p. 1.
Viscum op wilg, No. 4, p. 6 ;
Kuifhyacint, No. 7, p. 1.
Het park te Maastricht, No. 8-9-10.
Herfstbloemen, No. 10, p. 1.
Najaarsveranderingen in het plantenrijk, No. 11, p. 2.
1915 Natuurhistorie en bijgeloof, No. 2, p. 1.
Maart, No. 3, p. 1.
Mei, No. 4, p. 2.
Juni de rozenmaand, No. 5, p. 2.
Een merkwaardige vondst, No. 6, p. 6.
De kleur der bloemen, No. 9 p. 2 ; No. 10, p. 11.
Franjementiaan, No. 10, p. 5.
1916 Twee oude boomen, No. 1, p. 3.
Groot hoefblad, No. 3/4, p. 7.
Een kruising van *Primula elatior* en *Primula officinalis*, No. 3/4, p. 7.
Trientalis europaea L., No. 5/6, p. 6.
Nog enkele merkwaardige vondsten, No. 5/6, p. 8.
Merkwaardige boomen, No. 7/8, p. 7.
Selinum carvifolia L., No. 9/10, p. 1.
Juglans regia L. *racemosa* (Troswalnoot), No. 9/10, p. 3.

- Spergularia segetalis* Fenzl., No. 11/12, p. 2.
Epilobium lanceolatum S. en M. (Nieuw voor de Nederl. fauna), No. 11/12, p. 3.
1917 Verdwijnd natuurschoon, No. 2, p. 8-10
Een kijkje in den museumtuin, No. 7/8, p. 18—19.
Helleborus viridis L. en Een monstrositeit bij Orchideeën, No. 7/8, p. 19—20.
Aanwinsten van de Zuid-Limburgsche flora, No. 9/10, p. 24—25.
Een paar varieteiten van coniferen op de Moorhei, No. 9/10, p. 25—26.
Cercis siliquastrum, No. 11, p. 27.
Invloed van den winter 1917 op de wilde flora, No. 11, p. 28—31.
1918 *Scolopendrium vulgare* Sm. (Tongvaren), No. 1, p. 1—3.
Alnus glutinosa androgyna, No. 2/3, p. 7.
Plantenvondsten in 1918, No. 12, p. 34-35.
1919 Sneeuwkllokjes, No. 1, p. 1—3.
Wilde planten van de tuin, No. 2/3, p. 7-9.
Limburgsche flora in 1919, No. 5—12, p. 17—18.
1920 *Equisetum telmateja*, Ehr., No. 1, p. 2 ; No. 2, p. 5.
Man-Vrouwelijke berken en hazelaars, No. 3/4, p. 9—10.
De kuifhyacint, No. 5/10, p. 14.
Iets over de flora in 1920, No. 12, p. 25-26
1927 *Schizanthus pinnatus* verwilderd, p. 71.
Tunica saxifraga, p. 122.
Asplenium adiantum nigrum, *A. trichomanes* en *A. Ruta muraria*, p. 123.
Colchicum autumnale, p. 135.
Scolopendrium vulgare, p. 156.
Atropa belladonna, p. 156.
1928 *Juniperus communis*, p. 8.
Daphne mezereum, p. 18.
Polygonatum multiflorum, officinale, verticillatum, p. 19 ; *P. vulgare*, p. 31—37.
Polygonatum vulgare, p. 31—37.
Convallaria majalis, p. 49.
Bloemkleuren van het zinkviooltje, p. 65.
Allium vineale, p. 79 ; *oleraceum*, p. 19 ; *carinatum*, p. 80 ; *ursinum*, p. 80.
Avena elatior tuberosa, p. 96.
'n Floristisch belangrijke plek in Noord-Limburg, p. 97.
Senecio Fuchsii en *S. fluviatilis*, p. 113.
Clematis vitalba, p. 129.
1929 *Galeobdolon luteum*, p. 84.

- Campanula rotundifolia, p. 85.
 Carex lasiocarpa, p. 85, Carex brizoides, p. 114.
 Epilobium angustifolium, p. 95.
 Clematis Vitalba, Polygonatum, p. 96.
 Aspidium spinulosum \times cristatum, p. 114.
 Allium oleraceum, scordoprasum, p. 114.
 Vorstschade bij de wilde flora, p. 136.
 Serratula tinctoria, p. 139.
 1930 Erythraea Centaurium en E. pulchella, p. 15 en 16.
 Hedera helix, p. 26.
 Narcissus pseudonarcissus, p. 44.
 Aconitum vulparia, p. 65.
 1932 Viscum album L., p. 15.
 Sanguisorba Minor Scop., p. 42.
 De Zuid-Limb. flora, p. 58, 68 en 76.
 Symphytum Officinale L., p. 102 en 112.
 1933 Pteridium aquilinum, p. 10 en 18.
 Eenige Zuid-Limburgsche plantnamen, p. 27 en 41.
 Cytisis Scoparius L., p. 58 en 66.
 Viscum op kornoelje, meidoorn en mispel, p. 27.
 Illecebrum verticillatum, Serratula tinctoria, Gentiana germanica, p. 102.
 Allium f. bulbifera, p. 81.
 1934 Lycopodium clavatum L., L. complanatum L., L. inundatum L., Aspidium montanum Asch., Nephrodium phegopteris, p. 9.
 Osmunda regalis L., p. 16.
 Collectie vruchten van inheemsche struiken en boomen, p. 25.
 Armoracia Lapathifolia Gil., p. 36.
 Scilla non Scripta Hffg. et Lnk., p. 48.
 Lathyrus tuberosus L., p. 62.
 Helleborus viridis L., p. 99.
 Mentha alopecuroides (Hull.), p. 122.
 Brunella laciniata, p. 137.
 1935 Senecio Jacobaea L., p. 16.
 Spiranthes spiralis (L.) Koch, p. 28.
 Bunium Bulbocastanum L., p. 36.
 Kruisingen van Orchis militaris en O. purpurea H., p. 43.
 Adventiefplanten, p. 80.
 Zuid-Limb. flora. Aanwinsten over 1933—'34, p. 103.
 Mespilus germanica L., p. 127.
 Teucrium chamaedrys L. en T. scordium, p. 132.
 Agrimonia odorata Mill., p. 144.
 1936 Sanguisorba officinalis L., p. 7.
 1937 Barbarea vulgaris R. Br., p. 36; B. intermedia Bor., p. 95.
 Barbarea stricta Andr., p. 108; B. verna Mill., p. 146.
 1938 De flora op knotwilgen, p. 25.
 Voedsterplanten van Viscum album, p. 39.
 1939 Wilde kamperfoelie, p. 10.
 Voedsterplanten van Viscum album, p. 16.
 1941 Herfst in het Krijtland, p. 100.
 Voerendaal, p. 115.
 Naar het Vijlenerbosch, p. 123.
 1942 Als het wintert, p. 4.
 Taai boomleven en zeldzame boomen, p. 17.
 Door bloeiende weilanden, p. 30.
 Als de velden bloeien, p. 45.
 Wat bloeit er op de wegbermen, p. 54.
 Naar Epen, p. 66.
 Naar de bosschen in het krijtland, p. 78.
 Turritis glabra, p. 43.
 Wat groeit er op de rotsen, muren en daken?, p. 117.
 1943 Gevaarlijke planten, p. 2.
 Als de lente komt, p. 24.
 Mei in 't krijtland, p. 36 en 45.
 Naar de Maastreek, p. 54, 66, 76, 78, 92.
 Zuid-Limburgsche flora 1935-'44, p. 100.
 1946 Verdwijnde cultuurplanten I: Meidoornheggen, p. 10 en 24.
 Naar Geul, p. 17, p. 30.
 1947 Verdwijnde cultuurplanten, p. 11, p. 26.
JAARBOEK NEDERLANDSCHE DENDROLOGISCHE VEREENIGING.
 12de Jaarboek, 1937.
 Gymnocladus dioica K. Koch, p. 71-72.
 Bolrobinia's, p. 73-75.
MIJNENNUMMER (Uitgave der vereeniging voor vreemdelingenverkeer voor Heerlen).
 1935 Wilde flora in Limburg, p. 33.
 1936 Getuigenissen uit oude tijden, p. 210.
 1937 Rozenhof, een bezienswaardige tuin te Heerlen, p. 53.
 1938 Plantsoenen in de Mijnstreek, p. 56.
 1939/40 De Heerler- en Brunsummerheide vroeger en nu, p. 77.
 1940/41 't Imstenraderbosch en zijne omgeving, p. 107.
IN „DE ST. PIETERSBERG”, van Ir. D. C. van Schaik.
 Planten van den St. Pietersberg, p. 127 tot 257.

Jammer dat hij niet een
paar kleinere Kaardebollen
mee heeft gebracht — voor
een kleine foto van een weverskaarde
bol naast een bol van de wilde.

Te teekenen is zoo iets niet.

En ook moest er een plant
van komen in den Museumtuin
In de bot. tuin in Nederland is alles
verkeerd — alles is silvestris of
laciniatus

Volgens Dr. Dijkstra wordt de heer Grégoire
een geelgroenbloeiend Sedum purpureum. Moest
ook in den Museumtuin

Als er een droge tijd komt, moet
U ieder dag water gieten

Hart. gegroet A. De Wever

Laatste brief van Dr. De Wever aan de con-
servatrix van het Natuurhistorisch Museum,
d.d. 28 Sept. 1946.

„..... Jammer dat hij niet een paar kleinere
„kaardebollen mee heeft gebracht — voor een
„kleine foto van een weverskaardebol naast een
„bol van de wilde. Te teekenen is zoo iets niet.
„En ook moest er een plant van komen in den

„Museumtuin. In de botanische tuinen in Ne-
„derland is alles verkeerd — alles is silvestris
„of laciniatus.

„Volgens Dr. Dijkstra vond de heer Grégoire
„een geelgroenbloeiende Sedum purpureum.
„Moest ook in den Museumtuin.

„Als er een droge tijd komt, moet U iedere
„dag laten gieten”.

Hartelijk gegroet

A. De Wever.

[Faint, illegible handwriting, possibly bleed-through from the reverse side of the page.]

Bezoekers aan
MAASTRICHT

Neemt Uw intrek in

HOTEL

Beaumont

STATIONSTRAAT
TELEFOON K 4400 3385
MAASTRICHT

Leo Bouten

VENLO

STRAELSCHEWEG 15
TELEF. K 4700 No. 2303
LOMSTRAAT No. 35

ZOÖLOGISCHE
PRAEPARATEURSBEDRIJVEN

OPZETTEN VAN DIEREN
STEEDS OPGEZETTE DIEREN TEN
VERKOOP VOORRADIG VOOR
MUSEA EN SCHOLEN

VRAAGT OFFERTE

MAASTRICHT

DE HISTORISCHE STAD, RIJK AAN
MONUMENTEN, UITGANGSPUNT VOOR
TOERISTISCHE WANDELINGEN IN
HET LIMBURGSCHE HEUVELLAND EN
NAAR DE BEFAAMDE GROTTEN VAN
DEN ST. PIETERSBERG.

VERWACHT U!

INLICHTINGEN:

INFORMATIEBUREAU V.V.V.
MAASTRICHTSCHE BRUGSTRAAT 7
TELEFOON K 4400. No. 2814.

OP DEN NOORDPUNT VAN DEN ST. PIETERSBERG
IN DE ONMIDDELLIJKE NABIJHEID VAN
MAASTRICHT GELEGEN.

RIANTE VERGEZICHTEN OVER DE STAD,
DE MAAS EN DE JEKERVALLEI.

EXPL. F. A. RUTTEN

Stichting
HET
LIMBURGSCHE
LANDSCHAP

Natuur en Landschap zijn steeds onafscheidelijk verbonden en beider belangen gaan altijd samen. Door bescherming van het landschap wordt ook de planten- en dierenwereld in bescherming genomen. Steunt daarom de Stichting „Het Limburgsche Landschap” in haar streven en geeft U op als contribuant aan het Secretariaat:

BRUSSELSCHESTRAAT 36 MAASTRICHT

Epen

ZUID-LIMBURG

Prachtig Natuurschoon
Rijke flora en fauna
Ideaal wandeloord

PENSION PEERBOOM

TELEFOON K 4455 No. 290

EENVOUDIG
KEURIG
DEGELIJK

HOTEL

*Ons
Krijtland*

EPEN

H. J. J. BESSEMS

TELEFOON K 4455 No. 213

gelegen nabij Onderste en Bovenste Bosch, op het vuursteeneluvium van Eperheide, biedt den toerist te midden van een weelderige natuur een goed verzorgden disch en een prettige bediening.

CHAMPIGNON
KWEEKERIJ

„ZONNEBERG”

BRUSSELSCHESTRAAT 148
TELEFOON No. 5036
MAASTRICHT

lederen dag verse champignons
uit den St. Pietersberg

MYCOLOGISCH LABORATORIUM VOOR
CHAMPIGNONBROED